

سیاست نو برای بافت فرسوده

سخنگوی شورای شهر خبر داد که وزیر راه و شهرسازی سه‌شنبه ۱۱ مهر به شورا می‌آید و از اقدامات دولت در بافت فرسوده گزارش می‌دهد. بافت فرسوده از اولویت‌های شورای پنجم است.

سخنگوی شورای شهر خبر داد که وزیر راه و شهرسازی سه‌شنبه ۱۱ مهر به شورا می‌آید و از اقدامات دولت در بافت فرسوده گزارش می‌دهد. بافت فرسوده از اولویت‌های شورای پنجم است.

به گزارش همشهری، ۳ هزار و ۲۶۸ هکتار از مساحت پایتخت را بافت‌های فرسوده تشکیل می‌دهد؛ یعنی چیزی در حدود ۲۰۵ هزار پلاک مسکونی شهر تهران نیاز به نوسازی دارد. این رقم ۵ درصد مساحت کل شهر تهران را تشکیل می‌دهد. شاید علی‌اعضا به این خاطر ساماندهی بافت فرسوده را از اولویت‌های شورای پنجم می‌دانند که بیش از ۲۰ درصد جمعیت شهر تهران در این بافت‌ها زندگی می‌کنند. معاون معماری و شهرسازی شهر تهران در گفت‌وگو با همشهری از لزوم به‌کارگیری دیدگاهی تازه در نوسازی بافت فرسوده سخن می‌گوید؛

دیدگاهی که انسان‌محور بوده و صرفاً رویکرد کالبدی نداشته باشد. محمد مهدی حجت معتقد است که نباید با دخالتی که برای سامان دادن به بافت فرسوده می‌شود، موجب اختلال جمعیتی در آنجا شویم. یعنی روابط انسانی آنجا و کیفیت حضور افراد در این محدوده را نباید مختل کنیم. او می‌گوید که امروز در جلسه علنی شورای شهر و همزمان با حضور وزیر راه، مسکن و شهرسازی دیدگاه‌های خود را در مورد ساماندهی بافت‌های فرسوده مطرح می‌کند.

عباس آخوندی، وزیر راه و شهرسازی هم امروز به شورا می‌رود تا دیدگاه دولت در نوسازی بافت فرسوده را تبیین کند. دیدگاه آخوندی تا به امروز در ستاد ملی بازآفرینی تبلور یافته است؛ ستادی که برای نوسازی بافت فرسوده در تمامی کشور فعال است. این ستاد در تهران نیز فعال بوده و اقدامات گسترده‌ای داشته‌است.

در جست‌وجوی راهی نو

امروز اعضای شورای شهر که بیشتر موافق نظر دولت و وزیر راه و شهرسازی هستند، با حضور معاون معماری و شهرسازی می‌خواهند دیدگاه‌های یکدیگر را بیشتر مورد سنجش قرار دهند، تا رویکردی بهتر برای نوسازی بافت فرسوده تهران اتخاذ کنند. محدوده‌ای که بیش از ۲۲ درصد از کل پلاک‌های شهر تهران را در خود جای داده است.

آنچه معاون شهرسازی و معماری شهر تهران بیشتر به آن تکیه می‌کند، افزایش کیفیت زندگی و زیست پذیرتر کردن این محدوده از شهر است. محمد مهدی حجت که تجربه نوسازی بافت‌های تاریخی چون میدان مشق و خیابان سی‌سی‌تیر را به‌عنوان سیاستگذار در کارنامه کاری‌اش دارد، بیشترین تأکید را بر افزایش کیفیت زندگی در این محدوده از شهر دارد.

او در این‌باره به همشهری گفت: نخستین نکته‌ای که باید به آن دقت شود، این است که وقتی اصطلاح بافت فرسوده را به‌کار می‌بریم، یعنی مجموعه‌ای از ساختمان‌هایی که کنار همدیگر قرار گرفته‌اند که نه خود ساختمان‌ها دارای ارزش هستند و نه کیفیت ترکیبشان. یعنی نحوه قرار گرفتن آنها کنار همدیگر یک بافت ارزشمند را ایجاد نمی‌کنند. چون در بافت‌های دیگری مانند بافت‌های تاریخی علاوه بر اینکه خود بناها ارزشمند هستند، نحوه ارتباط و کیفیت قرار گرفتن آنها محصول سده‌ها زندگی انسان‌هاست که دارای ارزش فرهنگی است.

حجت با اشاره به اینکه هنگامی که از بافت فرسوده صحبت می‌کنیم، به نوعی از سکونتگاه‌های غیررسمی می‌گوییم، اظهار داشت: این ساختمان‌ها، بناهایی هستند که به‌صورت اتفاقی توسط برخی از افراد شکل گرفته‌اند. در این بناها انسان‌ها زندگی می‌کنند که دچار مشکلات

گسترده هستند. چرا که زیرساخت‌های لازم را ندارند.

به تعبیر او نبود دسترسی‌های مناسب، امکانات حداقلی و خدمات اندک باعث شده تا مجموعه مدیریت شهری در اندیشه رسیدگی سریع‌تر به این محدوده باشد و ساکنان این بافت‌ها بتوانند در فضاهای انسانی و مطلوب‌تری استقرار پیدا کنند. از نظر حجت برای اینکه چنین اتفاقی بیفتد، نباید با دخالت برای سامان دادن به بافت فرسوده موجب اختلال جمعیتی در آنجا شویم.

به گفته او روابط انسانی و کیفیت حضور افراد در این محدوده را نباید مختل کنیم و نباید موجب جابه‌جایی جمعیت شویم، چرا که در بسیاری از کشورهای دنیا این اتفاقات را تجربه کردند و با عوارض بسیار سنگین روبه‌رو شدند. او از تملک ساختمان‌های نوساز در محدوده بافت فرسوده توسط افرادی که وضعیت مالی بهتری دارند سخن گفت و کوچ ساکنان بافت‌های فرسوده به دلیل عدم تمکن مالی به مناطق دیگر و تشکیل سرپناه‌های غیررسمی تازه در مناطق دیگر شهری.

دیدگاه انسان‌محور شهرداری

وضعیت نوسازی بافت فرسوده در شهر تهران طی سال‌های گذشته رشد قابل توجهی داشته است. با وجود آنکه ستاد ملی بازآفرینی در دولت یازدهم شکل گرفت و هدفش نوسازی بافت فرسوده بود، اما رشد نوسازی بافت‌های فرسوده در سراسر کشور به رقمی بیشتر از 8 درصد نرسید. ستاد ملی بازآفرینی زیر نظر رئیس‌جمهور و با دبیرکلی وزیر راه و شهرسازی کارش را آغاز کرد. این ستاد در تهران اما کارنامه درخشانی از خود به نمایش گذاشت. رشد 34 درصدی نوسازی شهر تهران گام بزرگ ستاد ملی بازآفرینی و سیاست‌های همسوی شهرداری تهران برای نوسازی بافت فرسوده تهران بود.

دیدگاه معاون شهرسازی و معماری شهر تهران دیدگاهی کاملاً انسان‌محور است؛ دیدگاهی که در آن کرامت انسانی در آن مورد تأکید قرار می‌گیرد. او بر حفظ جمعیت ساکن در محدوده بافت فرسوده تأکید دارد. حجت در این‌باره به هم‌شهری گفت که «هدف ما این است که به‌نحوی در بافت‌های فرسوده وارد شویم و به‌گونه‌ای در آنجا تغییر به‌وجود آوریم و زیرساخت مناسب ایجاد کنیم که جمعیت اولیه در آنجا حفظ شوند.

برای اینکه این اتفاق به درستی بیفتد احتیاج به این است که افرادی که وارد می‌شوند، با مشارکت خود آن افراد و با درست کردن انواع سیستم‌های مشارکتی مانند تعاونی‌ها و با تزریق کمک از طریق دولت و شهرداری شرایطی را فراهم کنند که محلی که آن افراد در حال زندگی هستند، به‌تدریج تغییر کند و به محلی برای زندگی تبدیل شود.»

به گفته او در این زمینه در ایران تجربیات متعددی وجود دارد. برخی از تجربیات موفق‌تر بوده‌اند؛ است و نوعی اطمینان جوامع کوچک را جلب کرده و مشارکت بیشتری ایجاد کرده‌اند. به گفته حجت 3 ارگان دولت، شهرداری و سازمان نوسازی و بهسازی شهری قرار است جهتی واحد برای نوسازی بافت‌های فرسوده پیدا کنند.

بسته تشویقی راه نوسازی نیست

معاون معماری و شهرسازی شهردار تهران نتیجه سیاست‌های موجود در نوسازی بافت‌های فرسوده را که مبتنی بر ارائه بسته‌های تشویقی است، برای شکل‌گیری ترکیب معقول شهر را «متکی بر انسان است کافی نمی‌داند. حجت در این‌باره گفت: این بسته‌های تشویقی چندان تأثیرگذار نیست و راه درستی برای نوسازی نیست. امروز در شورای شهر دیدگاه دیگری در مورد نوسازی بافت فرسوده را به تفصیل ارائه می‌دهم.

او اظهار داشت: «ما با بسته تشویقی نمی‌توانیم به اهداف انسانی برسیم.» وی در پایان یادآور شد: «عوارض گرفتن و هزینه‌کردن از جیب دولت و ارائه بسته تشویقی راه‌حلی نهایی برای نوسازی بافت‌های فرسوده نیست. اینکه هر کدام از ساختمان‌ها وضعیت متفاوت خود را داشته باشند و همان بافت‌ها را فقط نوسازی کنیم کار درستی نیست.»